

Umsögn Dalabyggðar um drög að reglum um fjárhagslega aðstoð Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga til að greiða fyrir sameiningu sveitarfélaga,

Markmiðið með reglum er að styrkja sveitarstjórnarstigið með því að stuðla að sameiningum sveitarfélaga og búa til sterkari heildir. Til þess að það náist er forsenda að sveitarfélög komi inn í ferlið á jafnræðisgrundvelli og að þau verði sterk heild með heildstæða og sambærilega þjónustu og innviði.

Til þess að framangreindar forsendur séu til staðar er ekki nægjanlegt að horfa eingöngu á þau framlög sem tiltekin eru í 1. grein, staflaðum a til f.

Byggðarráð Dalabyggðar lagði á fundi sínum þann 26. september sl. áherslu á að í sameiningarferlinu væru skuldug sveitarfélög ekki verðlaunuð á kostnað þeirra sem skulda minna. Með því er ekki verið að draga úr mikilvægi skuldajöfnunarframlags. Það er hluti af því að sveitarfélög gangi til sameininga á jafnræðisgrundvelli því gera má ráð fyrir að sveitarfélög séu hikandi að sameinast ef eitt eða fleiri eru mjög skuldug. Hins vegar kann líka að vera til staðar “skuld” af öðru tagi hjá sveitarfélögum sem eru með lágt skuldahlutfall. Sú staða getur því komið upp að sveitarfélög sem hafa farið varlega í að skuldsetja sig vegna innviða séu síður áhugaverður kostur til sameiningar.

Við sameiningu er eðlilegt að íbúar nýs sameinaðs sveitarfélags ætlist til þess að sambærileg þjónusta sé í öllum hlutum (fyrrum sveitarfélögum) þess og því geta verið framundan fjárfestingar í innviðum til að jafna aðstöðumun sveitarfélaga. Það er því lagt til að útfærð verði viðbót við framlögin, innviðaframlög, til að mæta þessu. Þetta mætti líka kalla þjónustujöfnunarframlög.

Ekki er hægt að benda á framlag vegna endurskipulagningu þjónustu og stjórnarsýslu til að mæta því sem tilgreint er hér að ofan. Í kynningu á framlögum vegna sameiningar segir: “Framlagið nýtist fyrst og fremst til endurskipulagningar en á sama tíma felast tækifæri í að efla þjónustu við íbúa.” Það hefur komið fram hjá sveitarfélögum sem hafa sameinast að kostnaður við endurskipulagningu er mjög vanmetinn (t.d. hjá fulltrúum Suðurnesjabæjar á XXXIV. landsþingi Sambands íslenskra sveitarfélaga 6. september sl.). Endurskipulagning hlýtur alltaf að miðast við að efla þjónustu en hæpið er að náist að nýta þetta framlag til uppbyggingu innviða.

Í drögunum er gert ráð fyrir að framlög skv. b-, e- og f- lið í 1. gein greiðist á 7 árum, þó svo að í. e- lið, sé gert ráð fyrir það framlag eigi að koma til móts við kostnað í allt að fimm ár frá sameiningu. Lagt er til að þessu verði breytt og greiðslur berist á færri árum.

Varðandi skuldajöfnunarframlög er eðlilegra að miða við skuldahlutfall bæði A-og B-hluta í samræmi við reglugerð nr. 502/2012 með síðari breytingum. Sem rök fyrir þessu má benda á skuldsetningu flestra sveitarfélaga vegna fráveitu. Einnig hvílir rekstur hjúkrunarheimila þungt á sumum sveitarfélögum og á það t.d. við um Dalabyggð.

Dalabyggð 1. október 2019

Kristján Sturluson, sveitarstjóri Dalabyggðar